

SPECIAL

Nr 4 • Dec 2018

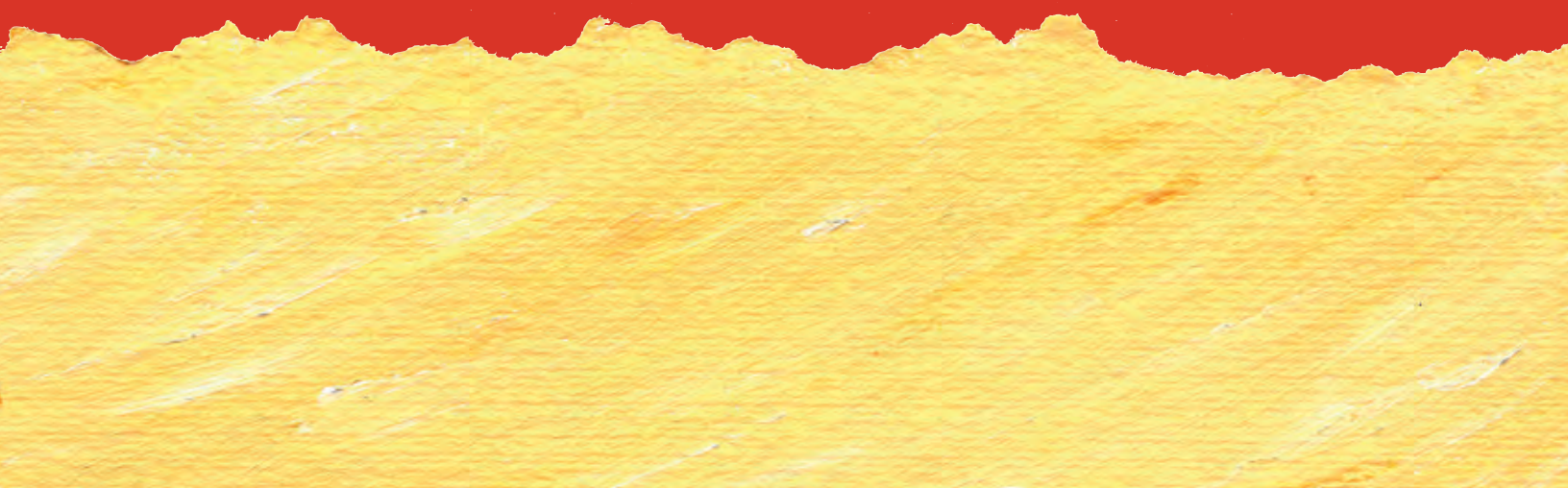
LÄRORIK

Tidskrift för pedagogisk utveckling inom förskola och grundskola

Linköping
Där idéer blir verklighet

#förvarjebarn
#förvarjeelev

Bäst att sätta igång direkt

12

Porten till egen läsning

6

Barnens tankar vägleder

10

Innehåll

- 3** "Vi ska göra skillnad direkt."
4 "Satsningen stärker oss"
"Välkommet samarbete skola/förskola"
5 "Kan bli ett verkligt lyft"
6 Knacka på! Öppna till läsandets alla egna äventyr
8 Från vision till verklighet
10 Gör det nu! Innan små problem hinner bli stora
12 Stenkoll på barnens lärande

KLURINGEN

- 14** Bästa världen – för alla
16 "Vi ska försöka bygga upp sociala medier"

LÄRORIK NR 4 • 2018

En skrift för pedagogisk utveckling inom förskola, grundskola och fritidshem i Linköpings kommun

Utgivare: Utbildningskontoret, Linköpings kommun

Redaktionsråd: Kathrin Hansson, Christel Horsak, Ingela Hultin Sabel, Klas Lind, Lennart Lundwall, Mark Olson, Madeleine Zerne

Redaktör: Lennart Lundwall

Ansvarig utgivare: Christel Horsak

e-post: larorik@linkoping.se

webb: www.linkoping.se/larorik

Skribenter: Anika Agebjörn, Bulle Davidsson, Axel Svartling, Christel Valsinger

Omslagsbild, sid 1, 2, 3, 14, 15, 16: Shutterstock

Form, bildbearbetning

och grafiskt original: Mark Olson

Tryck: Ringqvist Tryckeri AB, Norrköping

ISSN 2001-1253

#förvarjebarn

"Vi ska göra s

I boken Kalle och chokladfabriken av Roald Dahl lottar den framstående och smått mystiske chokladfabriksägaren Willy Wonka ut ett antal guldbiljetter till några få lyckliga som får chansen att besöka den besynnerliga godisverkstaden.

I Linköping ska guldbiljetten också finnas. Men med skillnaden att det ska finnas betydligt fler än de biljetter som Willy Wonka lottar ut. Inga begränsningar.

– Här ska alla barn och elever utifrån sina förutsättningar få en guldbiljett, biljetten till gymnasieskolan. Det är vår skyldighet att ge våra barn och elever det, säger **Christel Horsak**, skolchef.

Det kan kännas självklart att en kommun jobbar efter devisen för varje barn och elev. Christel Horsak tycker att det i många fall kunde vara tydligare inriktning på målbilden. Kanske var det just därför hon som nyutträd skolchef 2017 ägnade sommaren åt att fundera på en tydligare inriktning. Hur hela organisationen skulle kunna sätta fingret på utmaningen och lösningen.

– Under sommaren klarnade målbilden utifrån en tidningsrubrik som jag ville se framför mig. För mig själv läste jag upp den. "2022 – När Linköping blev främsta skolkommun".

killnad direkt. För varje barn och elev.”

Foto: David Einar

” Här ska alla barn och elever utifrån sina förutsättningar få en guldbiljett.

Christel tog med sig tanken till nya organisationen med skolområdescheferna som skulle vara med och renodla tanken och målet 2022.

Ganska snart började fröet växa till något både inspirerande och självklart. Under mötena Christel och områdescheferna hade började gruppen prata om kärnan, fröet. Varje barn ska utmanas utifrån sin förutsättning.

– Till slut blev det självklart att det var under den devisen vi skulle förverkliga arbetet mot målet 2022, berättar Christel Horsak.

#förvarjebarn, #förvarjeelev. I och med kommunens arbete med digitalisering blev det självklart att göra hashtaggar av de båda parollerna. Genom det skulle det också bli enkelt för varje enskild pedagog att visa upp goda exempel från sin vardag. Vilket skulle ge en bra spridning både inom kommunen, men också ut till nyfikna utanför kommungränsen.

– För varje barn. För varje elev. Det blir så tydligt för alla vad det handlar om.

Fyra värdebegrepp är nu framtagna som en slags checklista på att arbetet fortlöper som det ska.

– Bara några dagar efter att vi tagit fram värdebegreppen förklarade vi tankarna med begreppen för våra chefer. Det har varit viktigt att snabbt involvera och stämma av med cheferna. Det är ett viktigt steg i att se till att det är organisationen som anpassar sig efter verksamheten och inte tvärtom, förklarar Christel Horsak.

Resan fram till 2022 kommer att gå undan. Men det är också tanken, menar Christel. Att sätta en snäv tidsram för ett sådant projekt och arbete innebär att många kommer att kunna vara med och se effekterna av sitt arbete.

– Vi ska göra skillnad direkt. Varken vi eller barnen kan vänta i tio år. Därför blir det spännande att pedagogerna som har en klass kan se utvecklingen utifrån hela kommunens utvecklingsarbete.

För kommunens alla förskolor och grundskolor ska bli bättre på att samarbeta. En stor del i #förvarjebarn och #förvarjeelev handlar om kompetens- och erfarenhetsutbyten mellan förskolor och skolor. Ledningsgrupperna i varje verksamhet följer upp förskolors/skolans arbete, utvärderar sin vision och strategi och justerar inför kommande läsår.

Vid tre tillfällen under året, under ledning av områdeschef, möter ledningsgrupper från olika förskolor/

skolor varandra för att dra lärdom av varandras arbete. På så sätt närmar vi oss varandra och blir mer samstämmiga i det vi gör för våra barn och elever, menar Christel.

Samtidigt har områdescheferna fått ett tydligt uppdrag av Christel Horsak. Att följa upp förskolornas/skolornas måluppfyllelse och gå igenom eventuella hinder på vägen, för att hela tiden kunna hjälpa till att stötta upp där det behövs.

– Har Max svårt i skolan ska vi tidigt se det, förstå varför och kunna sätta in rätt hjälp och stödinsats. Genom att områdescheferna följer upp varje elevs utveckling kommer vi närmare verksamheten och kan analysera hur det går för oss, förklarar Christel Horsak.

Därefter kan Christel och områdescheferna gå till nämnden och förklara för politikerna hur det ser ut och varför, vilket ger dem en bra och uppdaterad bild av läget i kommunens verksamheter.

– Genom allt det här ser vi till att det är organisationen som anpassar sig efter verksamheten och inte tvärtom. För det är i verksamheterna vi måste göra skillnad. Våra pedagoger ska kunna ägna sig åt det de kan bäst.

Text: Axel Svartling
Foto: Shutterstock

FULL KOLL #förvarjebarn & #förvarjeelev

De fyra värdebegreppen:

- Fokus på kärnverksamheten
- Professionellt förhållningssätt
- Långsiktighet och uthållighet
- Attraktiv arbetsgivare

#förvarjeelev

KORTINTERVJU:

Gudrun Werner, grundskolerektor i T1-skolorna

”Satsningen stärker oss”

– Den här satsningen stärker oss, det känns riktigt bra. Det svarar rektor Gudrun Werner på frågan om vad #förvarjeelev betyder för henne och hennes arbete. Hon är grundskolerektor i T1-skolorna och leder arbetet på skolan i klasserna F-6, tillsammans med Monica Gudomlund och Pia Lindgren på fritidshemmet.

– **S**å mycket som vi fått tillbaka efter bara en träff, det lovar gott. Och nu i början av nästa år ska vi träffas igen.

”Vi” i det här sammanhanget är skolledarna i tre skolor, förutom T1 också Nya Rydsskolan och Änggårdsskolan. Varje ledningsgrupp består av ca nio personer.

Gudrun Werner talar om en ökad intensitet i analysarbetet av deras arbete med skolutveckling.

– Vi tar med oss erfarenheter från de frågor vi jobbar med och delar med varandra. På det sättet kan vi både lära av varandra och få idéer till hur vi ska gå vidare.

Alla pedagoger på de tre skolorna planeras också ha utbyte med varandra. Bedömning är den fråga de hittills arbetat gemensamt med. De tre skolorna är ganska olika vad beträffar elevunderlaget. Rydsskolan har exempelvis betydligt fler elever med annat hemspråk än svenska.

– Vi kan lära mycket av dem när det gäller ett språkutvecklande arbetssätt, säger Gudrun Werner, något som vi också behöver även om en större andel av våra elever är svenskspråkiga. Det gynnar alla elever.

Hon uppskattar angreppssättet i satsningen #förvarjeelev, som har som utgångspunkt just att det är skolornas och elevernas egna behov som ska styra.

– Vi har så olika förutsättningar. Det är viktigt att de områden vi verkligen behöver utveckla också får styra vad vi jobbar med.

För själva arbetssättet är inte nytt för T1-skolan. Att utifrån en fastslagen handlingsplan arbeta med skolutveckling är något de redan är igång med. #förvarjeelev blir snarare en bekräftelse på att de jobbar rätt.

– Vi jobbar exempelvis med hur vi hanterar elever som har stor frånvaro i skolan, berättar hon.

Och just den dagen vi talas vid har skolans alla pedagoger haft en studiedag om trygghet, där de bland annat undersökt hur sexuella trakasserier sker på sociala medier och hur de kan förhindras.

– Här behöver vi verkligen kunskap, det är mycket vi vuxna inte vet och förstår om vad som pågår ”därute” på nätet.

Språkutveckling och digitala verktyg – med betoning på verktyg – är andra utvecklingsområden som de arbetat eller arbetar med. Men, som Gudrun Werner betonar, inget utvecklingsarbete är ett självändamål. Allt motiveras av skolans övergripande mål: Att öka måluppfyllelsen och i sin tur att varje elev ska kunna komma in på gymnasiet.

Anika Agebjörn

Foto: Lennart Lundvall

” Vi kan lära oss mycket mer om språkutvecklande arbetssätt.

KORTINTERVJU:

Maria Bülow,
förskolechef i Lambohov

”Ett nytt sätt att samla våra krafter”

Tydlighet och långsiktighet. En röd tråd mellan verksamhet och huvudman. Så beskriver Maria Bülow skillnaden mellan #förvarjebarn och tidigare satsningar inom förskolan. Maria är förskolechef för Änggårdsskolor i Lambohov. Nytt är också satsningen på samarbete mellan skola och förskola.

– **B**åde förskola och skola arbetar för att barnen ska utveckla förmågor och kunskaper i sitt livslånga lärande. Det börjar redan i förskolan. Nu kommer vi att kunna göra det gemensamt på ett annat sätt, utifrån samma plattform.

– Samtidigt får vi satsa på det vi själva lyfter fram i vår verksamhet, där vi ser de största behoven.

Att satsningen #förvarjebarn verkligen talar om varje barn ser hon också som en nysatsning. Synsättet är inte nytt för förskolan, men det är bra att det blir mer uttalat.

– Vi jobbar mycket med barnen i grupp. Vi tränar dem i samspel och relationer. Det är vi bra på i förskolan. Men det handlar också om att se varje enskilt barn, att det blir ett samspel mellan grupp och individ och att barnen får en positiv uppfattning om sig själva.

Inom #förvarjebarn kommer tre för-

Foto: Lennart Lundvall

“ Det handlar verkligen om kollegialt lärande.

skoleområden i taget att träffas tillsammans med områdeschef. Träffarna ska vara regelbundna. Där deltar inte bara förskolecheferna utan också ledningsgrupper och andra nyckelpersoner.

– Det blir ett nytt sätt att samla våra krafter. Vi kommer att kunna dela med oss av våra erfarenheter, vi har mycket vi kan ta med oss hem av vad de andra har gjort, och tvärtom. Det handlar verkligen om kollegialt lärande.

Regelbundna uppföljningar är något annat hon ser fram emot.

– Att vi verkligen följer upp och plockar fram både utmaningar och framgångsfakta.

Satsningen #förvarjebarn sammanfaller med en revidering av läroplanen för förskolan.

– Vi kommer att arbeta mycket med undervisningsbegreppet och vad det innebär för oss i förskolan med den reviderade läroplanens mål som utgångspunkt och riktning, säger **Maria Bülow**, som ser stora fördelar med att arbeta med den nya läroplanen tillsammans med andra förskolor.

– Nu kan vi tänka tillsammans på ett mer organiserat sätt, det tror jag vi alla har att vinna på.

Anika Agebjörn

#förvarjebarn

KORTINTERVJU:

Maria Jakobsen Petersson, sarskolerektor i Linköping för åren 7-9

“Kan bli ett verkligt lyft”

Tankarna i #förvarjeelev är en i grunden nödvändig förutsättning för sarskolans sätt att arbeta. Det stöd från centralt håll som satsningen ger kan innebära ett verkligt lyft.

Det säger **Maria Jakobsen Petersson**, sarskolerektor i Linköping för åren 7-9.

– Ordet ”varje” säger ju vad det handlar om, och det är också så vi vill fungera i sarskolan. Vi ska kunna möta varje elev utifrån dess unika förutsättningar, och utgå från varje enskild elev i undervisningen.

Att detta nu tydliggörs är glädjande, fortsätter hon. Nu förtydligas att det är elevernas framsteg som står i fokus för skolans arbete. Skillnaden mot tidigare blir, menar hon, att man kan jobba mer fokuserat i personalgruppen.

– Tidigare har det funnits så många olika saker att jobba med som inte har utgått från oss i den praktiska verksamheten. Satsningar som mattelyftet eller läslyftet har nog varit bra, men vi har kanske inte alltid varit där när de har lanserats.

– Nu kan vi verkligen fokusera på det vi själva behöver i vår verksamhet.

Om en sådan här satsning ska fungera måste förändringar ske på såväl organisations- som verksamhetsnivå, betonar hon. Det är en förutsättning för att ge den enskilda eleven rätt stöd.

Hon lyfter fram några av de arbetssätt de utvecklar som underlättar för elever med neuropsykiatriska funktionshinder: Att ha mycket tydliga scheman och strukturer som eleverna är medvetna om, att ha korta genomgångar samt att låta flera olika professioner kritiskt granska klassrumsmiljöerna.

– Och det här är saker som ju gynnar alla elever, inte bara våra med olika sorters funktionshinder.

En annan faktor som bidrar till att sätta varje elev i fokus är en tajt personalgrupp, fortsätter hon.

– Det är viktigt att alla drar åt samma håll. Eleverna ska ha likvärdiga förutsättningar oavsett i vilket klassrum de befinner sig.

I det syftet arbetar de nu med att videofilma lektioner och sedan tillsammans titta på filmerna. Fokus ligger på ledarskapet i klassrummet och här handlar det om kollegialt lärande i ordets rätta bemärkelse.

– Det är nyttigt! Vi får se hur kollegorna hanterar en konkret situation. ”Åh, gör de så här, så kan vi också göra”.

De vill också göra #förvarjeelev mera känd på sociala media och få genomslagskraft på flera arenor. Därför startar de ett instagramkonto knutet till samma hashtag, berättar Maria Jakobsen Petersson.

Målet, slutligen, är att alla elever ska känna att de lyckas, och kunna komma in på ett gymnasieprogram.

Anika Agebjörn

Foto: Lennart Lundvall

“ Ordet ”varje” säger precis vad det handlar om.

KNACKA PÅ!

En blå dörr som öppnar
till läsandets alla egna äventyr

Vad gör barnen på avdelningen Eken? Jo, de knackar på. Gång på gång. Anna-Clara Tidholms legendariska småbarnsbok Knacka på med den blå dörren är utgångspunkt för de minsta barnens lärprocess.

Eken och Björken på förskolan Skäggetorps centrum 30 har i två år arbetat strukturerat med att dokumentera barnens lärande. De två nya avdelningarna är i början av samma utveckling. Eken utgår alltså från boken Knacka på och Björken, där barnen är mellan tre och fem år, använder Petter och hans fyra getter.

Det är lätt att tro att de båda böckerna är snabbt genomlästa, och så är det. Men används de som grund för barns lärande och språkutveckling kan de vara länge

och göra stor nytta. Det är nu tredje terminen för dessa böcker på förskolan, där endast ett av totalt 61 barn har svenska som modersmål.

På Eken finns det blå dörren lite här och var, precis som i Knacka på. På ena väggen sitter ett hus av papper. Bakom den blå dörren finns alla barnens namn. Varje dag knackar gruppen på för att se vilka barn som är på förskolan just då.

Dokumentationen har förändrats, berättar förskolläraren **Aleksandra Vujovic**:

– Nu låter vi barnen fota själva. De ser det mesta ur andra vinklar än vi och fokuserar på oväntade saker, säger Aleksandra Vujovic.

– Tidigare tog vi själva foton och tittade på dem tillsammans med barnen och samtalade om vad vi gjort. Den dokumentationen sade inte så mycket om barnens lärprocesser. Nu låter vi barnen själva fotografera. Förutom att de ser det mesta ur andra vinklar än vi, fokuserar de också på andra saker.

– Genom att då fånga upp barnens reflektioner försöker vi få syn på deras lärande, säger förskolechefen **Linda Östergaard-Hansen**. Hon beskriver arbetssättet med fyra steg: Undervisning, dokumentation, reflektion och nästa steg.

För att göra detta möjligt har Eken och Björken skapat rum i rummen med så mycket avskildhet att det ger lugn och ro men ändå med kontakt med omgivningen. Barnen delas in i mindre grupper, där det alltid finns med en personal som jobbar aktivt med barnen.

– Det blir lugnare, vi når barnen på ett annat sätt och vi ser i vår dokumentation att vi gör skillnad för dem. Detta arbetsätt är hämtat från HighScope, en amerikansk organisation som arbetar med barns lärande och utveckling. Ekens och Björkens personal gick HighScope-utbildning förra läsåret och började samtidigt implementera idéerna i sin verksamhet.

Att vara ensam personal med en mindre grupp, i motsats till fler i en större, ställer krav på förskollärare och barnskötare att kunna arbeta självständigt. Då är det också viktigt med kollegialt lärande. En dag i veckan har varje arbetslag gemensam reflektionstid tillsammans med

biträdande förskolechefen **Petra Liborg** och en gång per månad möts man för att följa upp, utvärdera, reflektera och planera.

– Vi försöker skapa en prestigelös stämning här, säger Linda Östergaard-Hansen. Ingen ska behöva skämmas för att tänka fel ibland, då kan vi lära oss mer. Varför blev det så här? Hur kan vi hjälpas åt? Det handlar om kollegialt lärande, att lyfta varandra. Olika kompetenser kompletterar varandra.

Under arbetsdagen är alla vuxna med barnen, förutom den halvtimme de går på lagstadgad rast. Förmiddagsfikat har de avskaffat. Nu tar de en kopp vid fruktstunden. Från 8.30 till 12.30 gäller ostörd tid. Då pratar ingen i telefon. All personal är på plats. Ingen går på möten, ingen bokar samtal.

Tara Aziz, barnskötare som går utbildning till förskollärare, arbetar på Björken. Här finns många kopplingar till Petter och hans fyra getter, bland annat en kopia av ett uppslag i boken där varelser och föremål pekas ut med respektive ord. På ett annat ställe ser man hur barnen arbetat med Petters hatt, reflekterat över ordet och pratat om olika huvudbonader som de också ritat.

– När vi var i skogen relaterade de stenar och stubbar till boken och berättade vidare med egen fantasi. Hela tiden är dokumentationen med, på ett naturligt sätt, säger Tara.

Varje barn har ett eget block där personalen skriver vad barnet sagt, gjort och varit med om.

Aleksandra tycker att det blir lättare att

följa enskilda barn när de själva berättar om bilderna de tagit, och de vuxna ställer didaktiska frågor:

– Så får vi ett levande dokument att utgå ifrån när vi har utvecklingssamtal med föräldrarna.

Linda berättar att en del föräldrar inte behärskar svenska så bra och då är bilder via mms bästa sättet att nå dem, där personalen på så sätt förmedlar vad förskolan jobbar med just nu.

– När de får en bild på vad barnet varit med om kan de samtala om det tillsammans på sitt modersmål.

Vanliga föräldramöten är ett minne blott här. I stället gör man workshops där föräldrarna får ta del av vad deras barn gör på förskolan.

– Vi visar att vi faktiskt bedriver undervisning! Det är viktigt att vi möter föräldrarna där de är. Nu förstår de att dagen på förskolan handlar om olika moment, inte bara leka, äta och sova. De flesta är också verkligen intresserade när de ser sina barns lärande så tydligt.

Text: Bulle Davidsson

Foto: Lennart Lundwall, Shutterstock, Privat

FULL KOLL Nyckelord:

- Undervisning – dokumentation
- återkoppling – reflektion.
- Kollegialt lärande
- Prestigelöshet
- Ostörd tid
- Ständig vuxennärvaro
- Arbetssätt:
- HighScope – highscope.org/about
- Läsluft

FRÅN VISION TILL VERKLIGHET

Varje arbetsgrupp får utnyttja sin utvecklingspotential

Skolan vill att varje barn ska få nå sina mål. Men hur ska det gå till? På Ekängens skolor har ledning och personal samlats kring en vision, som de nu för in i det praktiska arbetet.

Heida Östlund kom som rektor till Ekängens skolor från en kommun där den politiska ledningen bestämde nya mål för varje år. Linköping har valt att formulera mål som ska gälla flera år framöver. Maximalt lärande, likvärdiga möjligheter, lust och engagemang, vackra ord som ska ge verkan för varje barn. Så bra, tänkte den nya rektorn och satte sig med ledningsgruppen och resonerade om skolans styrkor, svagheter och utvecklingsmöjligheter.

Frågorna de ställde sig var: Vad vill vi se när vi kommer in i klassrummet? Vilken förändring vill vi åstadkomma? Vad vill vi hålla fast vid? Vad vill vi ändra på?

Efter enkät och träffar med personalen enades skolan om en vision, som de ska jobba med i fem år: En trygg och lustfylld lärandemiljö där alla får växa.

Alla, det är barn, elever och vuxna på denna f-6-skola som egentligen är två – Ekängsskolan och Bärstadsskolan.

För att visualisera och systematisera arbetet har skolan skapat en matris, som visar den egna visionen och de egna prioriterade målen, samt indikatorer som man kan återkoppla till och se vad som fungerar och vad man måste jobba mer med.

Matrisen har tre kolumner: En för övergripande mål, en för vision och prioriterade mål och en för indikatorer.

Ett av de övergripande målen är likvärdiga möjligheter. Ekängens skolors vi-

” Vi jobbar mest med öppna uppgifter istället för med läroböcker. Vi får tänka till för varje barn.

sion är här inkluderande lärmiljöer. Ett prioriterat mål är att alla elever mår bra och har rätt förutsättningar att nå målen. En av indikatorerna för detta är att undervisningen anpassas efter varje individ, t.ex. genom tydlighet, struktur, scheman, checklistor, pauser, rätt material och genom att planera för elevernas hela skoldag.

Genom att på ämnes- arbetslags- och andra möten följa upp verkligheten gentemot indikatorerna blir det lättare att se vad man behöver förändra eller utveckla.

– Likvärdiga möjligheter handlar inte bara om betyg utan också att sänka stressnivån, öka tryggheten och stimulera glädjen, säger **Heida Östlund**. Utgångsläget måste vara vad vi vuxna kan göra för att just den här eleven ska kunna lära och vara glad och trygg i skolan i stället för att vi tänker att hen måste skärpa sig.

Både Heida Östlund och biträdande rektorn **Yvonne Skræddar** poängterar att skolans pedagoger är mycket kompetenta, och dessutom är de bra på kollegialt

lärande. Det sker i arbetslag, ämneslag och i utvecklingsgrupper på fritids. Tanken är att så småningom förankra visionen också hos eleverna.

Varje arbetslag, två för fritids och tre för skolan, har sin egen plan utifrån visionen.

– Innan vi kom fram till att vi faktiskt inte behöver göra på samma sätt överallt var det lite rörigt. Sedan insåg vi att det handlar om att varje grupp ser sin utvecklingspotential och får styra mot nästa steg utifrån just sina behov, berättar Heida.

Yvonne pekar på elevhälsoteamets viktiga roll för att tillsammans med pedagogerna hitta sätt att göra det bättre och ge likvärdiga möjligheter för varje barn:

– Elevhälsoteamet kan sin sak, kompetensen finns i huset och vi kan få handledning direkt.

Ett konkret exempel är att man rensat på väggarna i klassrummen, och att alla har samma bildstöd.

Hos klass 3A är det lektion i svenska. Medan **Helena Sundstedt** leder lektionen talar vi med klassens andra lärare **Emmy Fors**. Hon har följt klassen sedan ettan, och det är hennes första klass efter utbildningen.

– Vi har ändrat en del sedan vi började jobba med visionen. Väggarna är rensade så att de barn som behöver mer lugn mår bättre. Vi har en SOS-låda med stressbollar bland annat. Vi har också upptäckt att läroböcker kanske inte är det bästa, vi jobbar i stället mest med öppna uppgifter där vi får tänka till för varje barn.

I ett mötesrum sitter utvecklingsgruppen från fritids. Förstelärare och arbetslagsledaren Annelie Greén menar att visionen är ett naturligt steg utifrån läroplanen:

–Vi måste ha mål och fundera över vad vi håller på med, hur ska vi annars veta att det vi gör är bra?

Text: Bulle Davidsson Foto: Lennart Lundwall

#förvarjeelev

FULL KOLL Så arbetar Ekängens skolor**Visualiserar vad varje mål betyder för den egna skolan**

Ekängens skolor arbetar med de tre målen genom att visualisera vad varje mål innebär just för dem, på deras skolor. Här visar vi hur ett av målen har visualiserats och hur de följer upp arbetet.

**ÖVERGRIPANDE MÅL
Lust och engagemang**

Samtliga barn och elever trivs, bemöts av engagerad personal (ständigt lärande personal) och känner sig delaktiga.

**VÅR VISION OCH
PRIORITERADE MÅL
Digitalt lärande**

Vi ska lära eleverna att lära samt att ha ett kritiskt förhållningssätt till verktyg och medier samt att lära sig vara ansvarsfulla i användandet både praktiskt och etiskt.

Genom ett kollegialt lärande skapar vi en likvärdighet vad gäller användning av IKT.

EKÄNGENS INDIKATORER

- Pedagogerna är förtrogna med och arbetar efter läroplanens skrivningar om digital kompetens i de delar som berör undervisningen. Pedagogerna lär nytt och är aktiva i arbetet med digitalisering. De gör justeringar i sin undervisning allteftersom de lär sig.
- Pedagoger och elever förstår digitaliseringens påverkan på samhället. De använder och förstår digitala verktyg och medier samt har ett kritiskt förhållningssätt till dessa.
- Våra elever använder digitala verktyg och sociala medier på ett ansvarsfullt sätt.
- All personal använder verktyget G-suite och Google classroom.

Gör det nu!

Innan små problem hinner bli stora

Förtroende för pedagogerna, närvarande vuxna och specialkompetens på plats är viktiga delar i Slestadsskolans arbete för att varje elev ska få chans att lyckas.

Det är viktigare att agera direkt när behov uppstår än att dra i långbänk eller att gå efter någon manual. Vi provar och ibland gör vi om, men väntar man växer problemen och blir svårare att lösa.

Så beskriver specialpedagogerna **Emma Lönn** och **Fredrik Eckerud** tillsammans med rektor **Michael Johansson** skolans arbetsätt. I ett samtal med Lärarik berättar de om systematiska uppföljningar, kontinuerliga utvärderingar och insatser efter de behov de ser.

För att kunna göra så har skolan satsat mycket resurser utöver själva undervisningen. Här finns två specialpedagoger, tre speciallärare, kurator och skolsköterska. Elevhälsoteamet träffar varje arbetslag en gång i veckan för ömsesidig återkoppling.

– Vi har väldigt duktiga lärare här, säger Michael. De fokuserar på sin undervisning och slipper sådana uppgifter som inte har med den att göra, som till exempel att registrera sjukfrånvaro. Det sköter andra.

Slestadsskolan har knappt 400 elever från f-klass till årskurs sex. Här finns en särskild verksamhet med familjeklass, som Lärarik tidigare har berättat om, där föräldrarna involveras dels i barngruppen och dels med egen samtalsgrupp i samarbete med till exempel psykolog och socialassistent.

” Vi har en systematik, bra struktur, och skicklig personal. Det ska mycket till för att vi ska missa något.

Ett annat instrument för att hjälpa elever är ”lilla gruppen”, en särskild undervisningsgrupp, där eleven har en hemvist att utgå ifrån med målet att komma tillbaka till ordinarie klass. Läraren i ”lilla gruppen” kan ibland ta med sig eleven till hemklassen och vara ett stöd där, ingen av de här grupperna är isolerad från övriga skolan.

För alla elever på lågstadiet finns också en studieverkstad.

– Varje gång eleverna kommer till studieverkstan är det samma person som de träffar. Vi har ju bestämt oss för en stadig vuxennärvaro och att eleverna ska lära känna de vuxna i deras olika roller, säger Michael Johansson.

Fredrik Eckerud berättar att specialpedagogerna är mycket ute i klasserna, och att de ger handledning för lärarna i deras veckokonferenser.

– Ja, vi lär känna både elever och pedagoger, och lärarna vet att vi vet vad vi pratar om, säger Emma Lönn.

Till skolan hör också en klass för elever med olika former av autism, men den har hittills varit placerad i andra lokaler. Nu ska denna klass flytta in i skolbyggnaden, vilket rektor välkomnar:

– Det innebär att vi får hit personal med stor kompetens på sitt område, och det kommer att höja kvaliteten för fler elever än de i den här klassen.

Det är alltid frivilligt för elever att gå in i de olika grupperna. Föräldrarna involveras i processen som ytterst handlar om att alla ska få möjlighet att lyckas. Det är viktigt att stödet i gruppen ska syfta till återgång i ordinarie klass.

– Det blir tydligt i föräldrasamtal att många tror att skolan ser ut som förr och att kollektivet klassen alltid är tillsammans. Numera är skolan mycket mer dynamisk. Elever kan gå ut och in i olika konstellationer. Det är inget konstigt alls för dem, men föräldrarna kanske inte har upptäckt det än, berättar Fredrik Eckerud.

Emma Lönn säger att dialogen med hemmet är väldigt viktig för att skolan ska förstå familjerna och tvärtom.

Att vilja göra det bästa för varje barn innebär att man är noga med att också se hur barnen har det. Det tycker Fredrik att Slestadsskolan är bra på.

– Vi har en systematik, bra struktur, skickliga lärare, speciallärare och fritidspersonal. Det ska mycket till för att vi ska missa något.

Michael:

– Våra speciallärare är fantastiskt duktiga. Jag tror friheten är en nyckel här. De väljer själva hur de bäst hjälper eleverna. Så är det på hela skolan, för övrigt. Vi litar på att alla gör sitt bästa för elevernas skull.

– Vi använder våra pengar väl för att uppnå målet för varje elev. Det gäller att hitta rätt personer som vill arbeta så här. Det är seriöst, men vi har också roligt. Har man ett allvarligt jobb måste man få skratta också.

Text: Bulle Davidsson
Foto: Lennart Lundwall

Två specialpedagoger

En kurator

Tre speciallärare

En skolsköterska

#förvarjeelev

Det ständiga arbetet med att utveckla verksamhetens kvalitet bedrivs i en cyklisk process som innehåller olika faser, till exempel "Var är vi?", "Vart ska vi?", "Hur gör vi?" och "Hur blev det?" Dialogen är central i kvalitetsarbetet. Se mer på skolverket.se

Grön flagg är ett program som hjälper lärare och pedagoger att väcka upptäckarglädje kring hållbarhetsfrågor hos barn och unga. Programmet drivs av stiftelsen Håll Sverige rent.

Barnens egna reflektioner om hållbarhet ska hjälpa förskolan Linné knipa en Grön Flagg.

#förvarjebarn

Stenkoll på barnens lärande

Barnen på förskolan Linné kanske inte vet vad systematiskt kvalitetsarbete är, men tack vare den processen vet de en massa annat.

En dag i våras kom Skräpgubben till förskolans gård och bar sig alldeles förskräckligt åt. Han skräpade ner så att barnen måste lära honom att använda papperskorgarna. Under hösten kom han tillbaka och undrade om de kunde göra en sorteringsstation. När den är klar ska han komma igen och lära sig att kasta sina sopor på rätt sätt.

Innerstadens förskolor i Linköping arbetar med tema LHU, lärande om hållbar utveckling. Det kan ske på olika sätt. Förskolan Linné fokuserar detta läsår på de globala målen ”Hållbar konsumtion och produktion” samt ”Hälsa och välbefinnande”. Samtidigt är förskolan med i Grön flagg och hoppas få sitt diplom i vår.

Förskolan Linné ligger i en äldre villa alldeles intill Trädgårdsföreningen. Huset är nyligen helrenoverat, ljust och vänligt med trappor, oväntade vinklar och mysiga vrår. Högst upp träffar Lärarrik **Gunilla Nilsson**, som arbetar med LHU. Hon säger att personalen är uppmärksam på barnens reflektioner och låter dem styra hur man går vidare. Nu, när barnen förbereder sig för att lära Skräpgubben att sortera sopor, har de i uppgift att ta reda på vilka möjligheter de har att sortera där de bor. Föräldrarna ska också hjälpa till, till exempel tar de foton av familjens närmaste sorteringsstation.

Genom att följa gången för det systematiska kvalitetsarbetet, SKA, följer personalen hela tiden upp barnens läroprocess, att de förstår och hur.

– Vi börjar med en spaningsperiod, berättar Gunillas kollega **Marie Johansson**. Hon beskriver förra läsårets arbete med tekniktema i småbarnsgrupperna.

– Då upptäckte vi att barnen ofta lekte att de åkte buss, så vi startade helt enkelt

” Vi upptäckte att barnen ofta lekte att de åkte buss. Då startade vi helt enkelt med begreppet buss.

med begreppet buss. Vi läste Anna-Clara Tidholms bok ”Alla får åka med” som handlar om en flicka med en lastbil och hur hon låter olika djur åka med på flaket. Sedan spelade pedagogerna en teaterpjäs utifrån boken, fast vi bytte lastbilen mot en buss.

Barnen satt som tända ljus. De kände igen karaktärerna i boken och de fortsatte sedan att leka ”pjäsen” tillsammans. De spelade olika roller och tränade på turtagning och att lyssna på varandra.

– Värdegrundsfrågorna kommer in naturligt så här, säger Marie Johansson. Både hur vi är med varandra och hur vi behandlar miljön. Frågan ”Hur tog du dig till förskolan idag?” hängde med i hela processen. Våra barn vet mycket om biogas!

Varje vecka samlas pedagogerna för reflektion. De tittar på dokumentation av läroprocesserna, analyserar hur det blev och varför, diskuterar hur de ska gå vidare

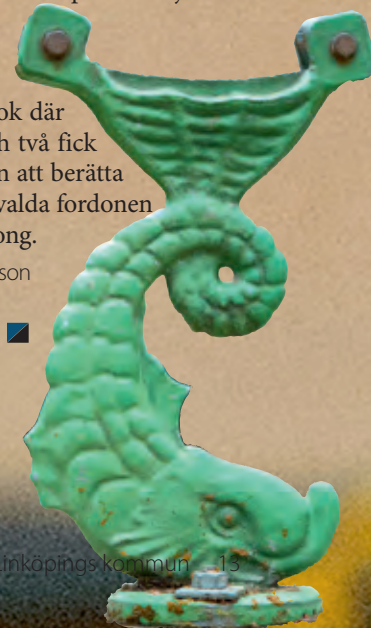
i projektet med barnen och hur de själva utvecklar det pedagogiska arbetet med utvecklingsmålen.

En viktig del är de lärmiljöer som pedagoger och barn skapar tillsammans. Ett exempel är när de skulle ”åka buss”. Barnen reflekterade över att det kostar pengar och att man får biljett.

– Hade det varit för några år sedan, så hade vi pedagoger tillverkat busskort som legat klara till barnen, men nu gjorde de dem tillsammans med oss. Det blev också turlista och busshållplats i lärmiljön.

Projektet förde barngruppen vidare ut i trafiken, de tittade på trafikljus, övergångsställen och olika fordon. De gjorde också en bok där barnen två och två fick välja ett fordon att berätta om. Ett av de valda fordonen var en luftballong.

Text: Bulle Davidsson
Foto: Lennart Lundwall

Bästa världen – för alla

”Fordrar att vi överger koloniala tänkesätt”

Vi kan inte fortsätta låta vår välfärd bygga på att andra lever i fattigdom. Människan måste må bra och sättas i centrum på vägen mot den ”Bästa världen”. Det menar Anders Jidesjö, forskare vid Tema miljöförändring på Linköpings universitet

”Bästa världen” är ett utbildningsprojekt för årskurs 2, 5 och 8 som tagits fram i samarbete mellan Linköpings kommun, Tekniska verken och Kolmårdens djurpark. Syftet är att lära barn och unga att tänka mer hållbart, både miljömässigt och socialt. Initialt lär sig eleverna hur vatten, energi och avfall fungerar i Linköping.

En person med stort intresse för just hållbar utveckling är **Anders Jidesjö**, som forskar i naturvetenskapernas och teknikens didaktik vid institutionen för Tema. De spåren har visat sig gå fint ihop. En utmaning för skolan, som elever ofta lyfter fram, är att kontexter saknas i undervisningen.

– Men berättelsen om samhällets utveckling och behov av hållbarhetsperspektiv skulle kunna utgöra ett övergripande narrativ som knyter skolan tätare till samhällslivet, säger Anders Jidesjö.

När han själv ska måla upp sin ”bästa värld”, är det heller inte själva målet han vill fokusera på.

– Får man drömma så är ju den bästa världen en värld i fred, där vi kan dricka rent vatten och andas ren luft. Där vi inte förstör miljön och där vi har hälsan. Men det är ju vägen dit som är kluringen.

En av Anders Jidesjöns inspirationskällor är Hans Rosling och hans arbete med Gapminder. Många har en felaktig världsbild, men hur ser det ut egentligen? Gapminder har som mål att göra viktig statistik om t ex sociala, ekonomiska och miljörelaterade frågor mer lättillgänglig och begriplig, för att lyfta fram de verkliga förhållandena.

– Det arbetet visar tydligt att vi har några få som lever i överflöd på grund av att andra lever i fattigdom. Och den situationen håller ju inte. Det skapar spänningar mellan befolkningar och göder oro och konflikter – i värsta fall beväpnade sådana.

En hållbar utveckling måste sätta människan i centrum, menar han.

– Det handlar egentligen om en klassisk humanism. Människan måste må bra på vägen mot en bättre värld. Vi behöver en inkluderande världsordning där människor kommer i åtnjutande av utbildning och upplysning. Men först måste man komma ur de grundläggande behoven. Alla barn måste, till att börja med, ha tillgång till mat, sömn, dryck och trygghet.

Men det är också dags att börja prata om relationerna, menar Anders Jidesjö. Vi behöver sätta ljuset på att vår välfärd profiterar på fattigdomen. Det vi gör i vår vardag, påverkar många gånger fattiga människor runt om i världen.

– När jag föreläser brukar jag säga att varje dag när ni klär på er, så kanske ni påverkar människor i Sydostasien, som har stor textiltillverkning. Varje gång ni äter mat, beroende på vad ni har på tallriken, så påverkar ni.

En miljö som tydligt lyfter fram leverantörskedjor är människorättsorganisationen Human Rights Watch. De gör ett viktigt arbete.

– Vi måste starta i de mänskliga aktiviteterna. Hur åstadkommer vi dem, vad bygger de på? Det finns mycket i de förutsättningarna där det finns osunda strukturer. Vi kan inte krama hela världen på en gång, men om vi inte pratar om relationerna så finns det ju inte ens en diskussion.

Själv är han obotlig optimist och tror att teknikutvecklingen kommer att utgöra lösningar på hållbarhetsfrågorna. Kring detta förs det livaktiga diskussioner på den miljövetenskapliga avdelningen där han arbetar. Alla tror inte att tekniska innovationer är lösningen.

– Men jag kan inte tänka mig att vi skulle kunna avstå från teknikutveckling framöver. Vi har ju vant oss vid att kunna transportera oss, att mötas. Världen har blivit mer sammankopplad, och relationer behöver tydliggöras.

Däremot måste vi göra saker smartare än vi gjort historiskt. Släppa koloniala tankestrukturer och kliva över i nya.

– Vi brukar ju prata om i- och u-länder, men ur ett hållbarhetsperspektiv är alla faktiskt utvecklingsländer.

Christel Valsinger

FULL KOLL Om Anders Jidesjö

Anders Jidesjö är Filosofie doktor i naturvetenskapernas och teknikens didaktik. Han arbetar vid Institutionen för tema, på avdelningen Tema miljöförändring vid Linköpings universitet.

// **Arbetet visar tydligt** att vi har några få som lever i överflöd på grund av att andra lever i fattigdom. Och den situationen håller ju inte.

// **Får man drömma** så är ju den bästa världen en värld i fred, där vi kan dricka rent vatten och andas ren luft. Det är vägen dit som är kluringen.

”Vi ska försöka bygga upp sociala medier kring stolthet, delaktighet och nyfikenhet.”

Sociala medier exploderar fortfarande runt omkring oss. Fler och fler ansluter sig varje dag till de olika sociala plattformarna. I och med det kanske det inte är lustigt att det nu finns två förvaltningscentrala konton på Facebook och Instagram. Här är historien bakom kontona.

f –Tänk så mycket gott som görs i våra verksamheter, säger **Carina Lundgren**, HR, och fortsätter, vi kan inte blunda för det. Det bara måste visas upp!

Tanken fanns även hos **Tess Neale**, HR, och **Axel Svartling**, kommunikatör. Tillsammans kom de fram till att utbildningsförvaltningen inte längre kunde vara utan sociala medier. Äntligen var tanken formulerad och uttryckt.

– Det är ju där så gott som alla våra medarbetare finns, både i jobbet och som privatperson, konstaterar Axel Svartling.

Att vara där sina målgrupper befinner sig är sedan gammalt. Både vad det gäller HR och kommunikation som är två områden som närmar sig för samarbeten allt mer.

– Genom både Facebook och Instagram får vi äntligen möjligheten att slå oss för bröstet och sträcka på oss. Vi är ju så duktiga på det vi gör, då måste vi våga vara stolta över det, säger Tess Neale.

Sedan skolavslutningen vårtermi-

nen 2018 har kontona varit igång. Utformningen på kontona slipas på fortfarande.

Nu under höstterminen har en stafett på Instagram tagit fart. Under en vecka kan vem som helst få chansen att visa upp sin verksamhet och vardag.

– Vi vill ge alla i våra olika verksamheter chansen att visa upp sin vardag. På det sättet hoppas vi kunna öka förståelsen för vad vi alla gör, tillsammans. Att alla finns till för varje barn och för varje elev, säger Axel Svartling.

Facebook har hittills nyttjats som en informationskanal med upplysning om olika events.

– Ett exempel var att vi gjorde en evenemangsinbjudan till gymnasieämssan. En väldigt enkel grej men som uppskattades och nåddes av över 15 000 personer. Det är ett jättebra kvitto på att folk ser våra kanaler och uppskattar den sortens information, säger Carina Lundgren.

Trion som har hand om arbetet har börjat förbereda för hela 2019 redan nu.

– Vi har suttit ner för att strukturera upp viktiga datum, nyckeldagar där det händer mycket inom förskolan och skolan. Sådant vi måste bli bättre på att belysa. Återigen handlar det om att vi ska våga vara stolta över allt som görs i våra verksamheter, säger Tess Neale.

Carina och Axel håller med, och poängterar att det också är viktigt att gruppen som sig syns mer också. För att kunna få tips och råd på saker som händer runt om i kommunen.

– Hör av er med alla era tips, idéer och historier till oss, säger alla tre i munnen på varandra.

– Det här kan vi bara göra riktigt bra om vi får hjälp av alla som gör en massa roliga, spännande och viktiga saker, säger Axel Svartling.

Instagram:
utbildninglinköping

Facebook:
Utbildning Linköping

Linköping
Där idéer blir verklighet